

Advies Q-team Spooronderdoorgang Maarsbergen No 3, 9 maart 2021

Aan: De stuurgroep Spooronderdoorgang Maarsbergen, gedeputeerde A.J. Schaddelee (vz)

Van: Q-team Spooronderdoorgang Maarsbergen: Paul Roncken (vz), Roland Blijdenstijn, Michel Heesen en Anko Grootveld (secr.)

Afschrift aan: Rinke Koopman (projectleider prv. Utrecht), Luuk van Hengstum (projectleider ProRail), Paul Ham (projectleider Utrechtse Heuvelrug), Chris de Jong (omgevingsmanager prv. Utrecht), Erik Rhebergen (planontwikkelaar ProRail), Welstand, Spoorbouwmeester

Bijlage: Detail opmerkingen Q-team tav EPvE en PvEB Spoorwegonderdoorgang Maarsbergen

Versie: 4.0

Geachte stuurgroepleden, geachte gedeputeerde Schaddelee,

In uw opdracht organiseerden wij vanaf juni 2018 bewonersavonden en adviseerden wij u over inpassing van de Spoorwegonderdoorgang Maarsbergen. Het Q-team heeft in juli 2019, mede gebaseerd op de opbrengsten uit de bewonersavonden, advies uitgebracht over het Ruimtelijk Kader en het Voorlopig Ontwerp. Onze adviezen zijn grotendeels door u overgenomen in uw 'Reactie op tweede advies Q-team' d.d. 5 sept 2019 en daaropvolgend 'memorandum N226 Spooronderdoorgang Maarsbergen – Overkapping, kostennota & vervolgproces' d.d. 14 mei 2020.

Nu richt ons advies zich op:

- Het Esthetisch Programma van Eisen (EPvE)
- Het Programma van Eisen Beplanting (PvEB)
- De borging van de ruimtelijke kwaliteit tijdens aanbesteding, op te nemen in de Realisatieovereenkomst
- De borging van de ruimtelijke kwaliteit tijdens realisatie, op te nemen in de Realisatieovereenkomst

'Esthetisch Programma van Eisen' en 'Programma van Eisen Beplanting'

De afgelopen periode hebben de Provincie Utrecht, gemeente Utrechtse Heuvelrug en ProRail samengewerkt aan het opstellen en vaststellen van het Provinciaal Inpassingsplan en achterliggend voorontwerp, de verwerving van de benodigde gronden en de voorbereiding van de aanbesteding van het project door ProRail. Hiervoor zijn specifieke SMART geformuleerde documenten nodig. Het Ruimtelijk Kader uit 2019 is daartoe vertaald naar een SMART geformuleerd Esthetisch Programma van Eisen (EPvE). Onderdeel van het EPvE is een uitgewerkt Programma van Eisen Beplanting (PvEB). Het Q-team is betrokken geweest bij aanvang van dit proces. Tijdens het opstellen van het EPvE en het PvEB zijn gesprekken gevoerd met bewoners. Waar mogelijk is hun input verwerkt. Naar het einde van dit proces toe is het Q-team betrokken geweest om (voorlopige) resultaten te beoordelen. Het EpvE en PvEB worden integraal onderdeel van de aanbesteding van het project door ProRail.

Verbeterpunten

In het EPvE en het PvEB komen drie soorten eisen aan bod: Proceseisen, Topeisen en Specificaties. Het onderscheid en de hiërarchie is echter niet altijd even duidelijk aangegeven.

In onze visie gaan Proceseisen over het ontwerpproces en ontwerpinstrumenten (bijvoorbeeld het opstellen van een Inrichtingsplan of het vooraf afstemmen met de gemeente ten aanzien van relevante details). Topeisen omschrijven wat de bedoeling is ('why'). Specificaties vertalen de bedoeling in concrete materialen, kleuren enz. ('how, what'). Door de Topeisen in hiërarchie hoger te

Advies Q-team Spooronderdoorgang Maarsbergen No 3, 9 maart 2021

maken dan de Specificaties staat in de uitwerking *de bedoeling* voorop, in plaats van alleen een kleur of materiaal. Dit stimuleert integraliteit in de ontwerputwerking.

Proceseisen kunnen, indien van toepassing, worden opgenomen in de op te stellen Realisatieovereenkomst. Topeisen en Specificaties horen thuis in het EPvE en het PvEB.

Advies Q-team:

Het Esthetisch Programma van Eisen en het Programma van Eisen Beplanting is kwalitatief van een hoog niveau. Verbeterpunten zijn:

- **Maak onderscheid in:**
 - **Proceseisen** (kunnen opgenomen worden in de Realisatieovereenkomst)
 - **Topeisen** (onderdeel van het EPvE en het PvEB)
 - **Specificaties** (onderdeel van het EPvE en het PvEB)

Bovenstaand advies is verder uitgewerkt in de bijlage 'Detail opmerkingen Q-team tav EPvE en PvEB Spoorwagonderdoorgang Maarsbergen'.

Tevens adviseren wij om onderstaande proceseis op te nemen, bijvoorbeeld in de op te stellen Realisatieovereenkomst:

- **Leg bij de aannemer een beheerperiode vast van drie jaar en een inboet plicht ten aanzien van de beplanting.**
- **Aard van de materialisering van fietspad, voetpad en berm en de plaats van de overgangen van het ene type materialisering naar het andere, dient vooraf afgestemd te worden met de gemeente.**

VOORUITBLIK aanbesteding & gunning

Na gunning zal de door ProRail te selecteren aannemer een Definitief Ontwerp en een Uitvoering Ontwerp opstellen, waaraan het Voorlopig Ontwerp en dit EPvE en PvEB beplanting ten grondslag liggen. Bij het opstellen van het DO en UO zullen er keuzes gemaakt worden die consequenties hebben voor de omgeving en voor de ruimtelijke kwaliteit. Het gaat daarbij enerzijds om civiel werk en anderzijds om een hele precieze landschappelijke invulling in een historisch waardevolle landgoedstructuur.

Gezien de gevoeligheid van dit project is het van belang:

- dat aan de kant van de Opdrachtnemer een goed en ervaren duo van architect/landschapsarchitect aanwezig is op MT-niveau. Architect voor het civiele werk, landschapsarchitect voor de landschappelijke invulling;
- dat tijdens het ontwerpproces van de aannemer een supervisor van de kant van de Opdrachtgever wordt betrokken. Supervisor informeert gedurende het proces de Spoorwegbouwmeester en de Welstand;
- dat de supervisor vanuit de Opdrachtgever tijdig, voordat de ontwerpen zijn uitgekristalliseerd, kan adviseren over de voorliggende ontwerpen en kan toetsen op basis van het EPvE en het PvEB.

Advies Q-team:

- **Opdrachtnemer verplichten goed en ervaren duo van architect/landschapsarchitect aan te stellen op MT-niveau;**
- **Supervisor adviserende en toetsende rol geven bij het opstellen van ontwerpdocumenten.**

VOORUITBLIK realisatie

Tijdens de realisatiefase zullen zich zaken voordoen die nu nog niet geheel te voorzien zijn. Het is van belang om ook in deze fase kwaliteit en draagvlak te borgen.

Advies Q-team:

- **Supervisor betrekken bij het toegepaste kunstproject door professionele vormgever wat betreft de wand van de fietstunnel, ook in relatie tot co-creatie met bewoners;**
- **Supervisor adviserende en toetsende rol geven bij het opstellen van ontwerpdocumenten en het beplantingsplan;**
- **aanhouden van Omgevingsmanager aan de kant van opdrachtgever.**

Wij vertrouwen erop hiermee aan uw opdracht te hebben voldaan.

Hoogachtend,
namens het hele Q-team,

Paul Roncken (vz)

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Paul Roncken' with a stylized flourish at the end.